

Vývoj palivo-energetického hospodářství České republiky od roku 1990

Vývoj prvotních energetických zdrojů

Energetické vstupy do národního hospodářství České republiky se od roku 1990 až do roku 1994 trvale snižovaly. Tato sestupná tendence byla přerušena v letech 1995 a 1996, kdy došlo ke zvýšení prvotních energetických zdrojů (PEZ). Po poklesu v roce 1999 (na 78,1 % r. 1990) se PEZ v roce 2006 dostaly na 90,5 % úroveň roku 1990. Zvýšení PEZ v r. 2003 bylo především způsobeno spuštěním prvního bloku JE Temelín (vyrobené teplo z palivových článků).

R O K	Prvotní energetické zdroje PJ	Index 1990 = 100
1990	2 076	100,0
1995	1 749	84,2
1996	1 823	87,8
1997	1 745	84,1
1998	1 659	79,9
1999	1 621	78,1
2000	1 657	79,8
2001	1 693	81,6
2002	1 703	82,0
2003	1 816	87,5
2004	1 850	89,1
2005	1 856	89,4
2006	1 879	90,5

Závislost národního hospodářství na dovozu energetických zdrojů se zvyšovala až do roku 1998 (47 % PEZ), v roce 2000 se snížila na 44 % a v roce 2006 činila 46,9 %. V roce 1990 tvořil podíl dovozu na PEZ 32,1 % a v roce 1995 byl tento podíl 41,5 %. Dovozní závislost (podíl aktivního salda dovoz-vývoz na PEZ) činila v roce 2006 27,4 % PEZ. V roce 1995 tvořila 18,8 % PEZ a v roce 2000 23,7 % PEZ.

Míra energetické nezávislosti ČR (podíl tuzemských přírodních zdrojů na PEZ) byla v roce 1995 80,6 %, v roce 2000 75,3 % a v roce 2006 72,6 %.

Pokračující změna struktury ve prospěch ušlechtilých druhů energie se projevila snižováním podílu tuhých paliv v prvotních energetických zdrojích z 64,9 % v roce 1990 a 57,4 % v roce 1995 na 50,7 % v roce 1999. V roce 2000 opět vzrostl až na 54,7 % a v roce 2006 na 48,7 %. Objem použitých tuhých paliv se snížil v tomto období (1990 až 2006) o 32,2 %. Naopak vzrostl podíl zemního plynu na prvotních energetických zdrojích. Z 10,8 % v roce 1990 na 15,6 % v roce 1995 a na 16,7 % v roce 2006.

V publikaci jsou uvedena také některá předběžná data za rok 2007. V rámci tohoto rozboru nejsou, především z důvodu jejich neúplnosti, tyto údaje komentovány.

Procesy zušlechťování paliv, výroba tepla a elektřiny

V procesech zušlechťování paliv se zvýšila celková účinnost výroby z 80,7 % v roce 1990 na 81,9 % v roce 2006. Přitom se v období 1990 až 2006 celkové množství paliv užitých pro tyto účely snížilo o 119 PJ (o 13,6 %)

. Projevilo se tu omezování méně efektivních procesů jako je výroba generátorového plynu v průmyslových generátorových stanicích a zplynování mazutu (tato výroba již nebyla od roku 2000 vykazována).

Elektrické energie bylo v ČR v roce 1990 vyrobeno 62 558 GWh. Po výrazném poklesu výroby v letech 1991 až 1994 bylo v roce 1995 vyrobeno 60 847 GWh a v dalších letech pokračoval vzestup výroby. V roce 2006 bylo vyrobeno 84 361 GWh. Ve výrobě elektřiny se v letech 1990 až 2006 zvýšila účinnost ze 33,9 % na 34,6 % .

Konečná spotřeba paliv a energie

Konečná spotřeba paliv a energií použitých v národním hospodářství včetně spotřeby domácností se snížila v roce 2006 proti roku 1990 z 1 303,2 PJ (62,8 % PEZ) na 1 146,9 PJ (61,1 % PEZ), tj. o 156,3 PJ .

V tomto období se postupně měnila struktura konečné energetické spotřeby ve prospěch ušlechtilých druhů energie při snižování spotřeby tuhých paliv. Zatímco v roce 1990 tvořila konečná spotřeba tuhých paliv 27,5 %, v roce 2006 to bylo 16,0 % z celkové konečné spotřeby.

Váha se přesunula především na zemní plyn - jeho podíl na celkové konečné spotřebě se zvýšil z 13,6 % v roce 1990 (včetně svítiplynu) na 23 % v roce 2003, tj. o 9,4 % (V roce 2006 činil podíl zemního plynu 21,5 %.)

Podíl elektrické energie v konečné spotřebě se v těchto letech zvýšil o 3,1 % - z 13,5 % v roce 1990 na 17,4 % v roce 2006.

Ve struktuře konečné spotřeby podle odvětví byl podíl průmyslu v roce 1990 48,0 % , v roce 1996 43,7 % a v roce 2006 40,0%. Naproti tomu se zvýšil podíl dopravy, až na 22,8 % v roce 2006.

Domácnosti spotřebovaly v roce 1990 330,2 PJ (25,4 % konečné spotřeby). V následujících letech se jejich spotřeba snížila. V roce 1995 na 250,7 PJ (22,9 % konečné spotřeby) a v roce 2006 bylo v domácnostech spotřebováno 273,8 PJ (tj. 23,9 % konečné potřeby).

U konečné spotřeby domácností se výrazně změnila struktura zastoupení jednotlivých druhů paliv (v % z konečné spotřeby celkem) :

	1990	1995	1998	2006
Tuhá paliva	47,1	33,0	21,5	27,6
Kapalná paliva	12,8	0,0	0,2	0,2
Plynná paliva	15,0	28,9	37,5	35,2
Teplo	15,8	16,8	19,2	17,0
Elektřina	9,3	21,3	21,6	20,0
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Energetická náročnost hrubého domácího produktu ČR

Energetická náročnost národního hospodářství ČR, vyjádřená spotřebou prvotních energetických zdrojů na tis. Kč hrubého domácího produktu (HDP ve stálých cenách roku 2000) se vyvíjela takto:

Rok	HDP sc2000 mil.Kč	PEZ PJ	Energ.nár.HDP GJ/tis.Kčsc00	Index 1990=100
1990	2 134 177	2 076,100	0,973	100,00
1991	1 886 612	1 937,500	1,027	105,57
1992	1 877 179	1 788,700	0,953	97,95
1993	1 879 056	1 749,500	0,931	95,71
1994	1 920 396	1 683,900	0,877	90,14
1995	2 033 699	1 749,400	0,860	88,43
1996	2 115 605	1 823,300	0,862	88,59
1997	2 100 143	1 744,700	0,831	85,40
1998	2 084 203	1 658,800	0,796	81,82
1999	2 112 121	1 621,000	0,767	78,89
2000	2 189 169	1 656,660	0,757	77,79
2001	2 242 943	1 693,089	0,755	77,60
2002	2 285 488	1 703,326	0,745	76,61
2003	2 367 818	1 815,851	0,767	78,83
2004	2 474 006	1 849,515	0,748	76,85
2005	2 631 670	1 855,737	0,705	72,49
2006	2 799 044	1 878,713	0,671	69,00

Od roku 1991 měla energetická náročnost tvorby hrubého domácího produktu, s výjimkou roku 1996, sestupnou tendenci. V roce 2003 nastal mírný vzestup a to především vzhledem k množství tepla vyrobeného v JE Temelín a od roku 2003 má opět sestupnou tendenci.